

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.24 (3432) ●

● ЧАЦВЕР, 25 ЧЭРВЕНЯ, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

“Купалінка” і “Лицей”
Дзень Расіі святкавалі ў Тальяці з беларускімі песнямі ды рускімі танцамі **Стар. 2**

Шляхам святла і прыгажосці
Мастачка з беларускім родавымі каранямі Любоў Тарлецкая, якая жыве ў Латвіі, прысвяціла сваю выставу свяціцелю Мікалаю Цудатворцу **Стар. 3**

Музычныя дыялогі з Кракавам
Кампазітар Яўген Паплаўскі не толькі піша музыку, але і паглыбляе пры яе дапамозе беларуска-польскае культурнае супрацоўніцтва **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

На святкаванні дня нараджэння беларускай суполкі ў Кішыніёве сабраліся яе актывісты і сябры

3 першым годам!

Важнымі набыткамі адзначыла гадавіну дзейнасці маладая суполка — Беларускі культурны рух Малдовы

Чытачы “Голасу Радзімы” ведаюць: БКРМ — гэта маладое аб’яднанне беларускай дыяспары Малдовы. У працы грамадскай суполкі ўдзельнічаюць людзі са свежымі поглядамі, ідэямі, якія адносяць сябе да беларускага этнасу ці працягваюць цікавасць да нашай культуры. Мы ўпэўнены: менавіта культура ва ўсе часы была, ёсць, ды і будзе найлепшым сродкам гарманізацыі міжнацыянальных зносін. Сёння ў нашых шэрагах каля сотні чалавек.

Сваё месца пад сонцам

Урачыстасць з нагоды 1-й гадавіны БКРМ прайшла ў Бюро міжэтнічных адносін Малдовы. Сабралася шмат сяброў суполкі, шануюных гасцей і прадстаўнікоў этнааб’яднанняў. Гучала нямаля цёплых слоў на адрас аб’яднання

і яго актыву, а таксама старшыні суполкі, якая нарадзілася 7 чэрвеня. Павіншавалі сяброў-супляменнікаў з добрым і плённым пачынам старшыня Беларускай абшчыны ў Малдове Юры Статкевіч, старшыня Міжнароднага таварыства дружбы і супрацоўніцтва “Малдова—Беларусь” Генадзь Зяньковіч, намеснік старшыні Асацыяцыі беларусаў муніцыпалітэта Кішыніёў “Беларусь” Ігар Белакавільскі, старшыня Грамады ўкраінскіх жанчын у Малдове Валянціна Марару, старшыня Саюза палякаў Малдовы Васіль Казіміравіч ды шмат іншых прадстаўнікоў творчай і навуковай інтэлігенцыі краіны.

Як адзначыў саветнік Пасольства Беларусі ў Малдове Аляксандр Салаўёў, актывістам БКРМ удалося ўжо вельмі многае, на што іншым суполкам спатрэбіліся б

гады, улічваючы цалкам валанцёрскую аснову яе дзейнасці. Дыпламат падзякаваў старшыні праўлення за плённую працу пашырэння беларускай культуры ў Малдове, пажадаў актывістам творчых поспехаў на доўгія гады. Актывісты ўдзельнікі руху ўзнагароджаны Ганаровымі граматамі за значны ўклад у развіццё суполкі, добрасумленную працу. Асабліваю падзяку і Ганаровыя граматы атрымалі ад старшыні самыя маленькія сябры Руху.

Першы год — гэта мноства значных падзей, мерапрыемстваў, сустрэч. Адладжваем супрацу з шэрагам дзяржаўных і няўрадавых структур у Малдове і Беларусі. У іх ліку — Пасольства Беларусі ў Малдове, Бюро міжэтнічных адносін Малдовы, Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур Беларусі,

Міжнароднае згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”, Таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма”. Ёсць кантакты з многімі грамадскімі суполкамі ў Малдове, якія прадстаўляюць украінцаў, рускіх, палякаў, латышоў, яўрэяў, балгараў, грузінаў, гагаўзаў, азербайджанцаў ды іншыя этнасы. Распачата ўзаемадзеянне з міністэрствамі культуры Беларусі і Малдовы, з Міністэрствам замежных спраў Беларусі ды Упаўнаважаным па справах рэлігій і нацыянальнасцяў. І ўжо ёсць станючыя вынікі нашых клопатаў. Напрыклад, упершыню ў гісторыі беларускай дыяспары Малдовы медалём Францыска Скарыны ўшанаваны наш зямляк, выдатны мастак Вячаслаў Ігнаценка. А хадайніцтва, радуемся, ініцыявала праўленне БКРМ. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Камфорт каштуе нядорога

Мілана Лявонава

Дарагі для многіх сэрцаў Мінск трапіў у дзясятку самых танных для пражывання замежнікаў гарадоў свету

Нью-ёркская кансалтывгавая кампанія Mercer апублікавала чарговы гадавы рэйтынг кошту жыцця для замежнікаў у розных гарадах свету. Мінск апынуўся ў дзясятцы самых танных гарадоў на планеце.

Ёсць прыемныя навіны і для нашых усходніх суседзяў. Масква, якая летась займала 9-е месца, але па дарагоўлі тамтэйшага жыцця, выйшла з першай дзясяткі ды апынулася на 50-м. Санкт-Пецярбург, які размяшчаўся ў 2014-м на 35-м па дарагоўлі месцы, у 2015-м трапіў на 152-е. Эксперты звязваюць гэта з паслабленнем рубля ў адносінах да даляра.

Спіс складзены на падставе параўнання ўзроўню жыцця і цэн у Нью-Ёрку з больш чым 200 гарадамі на пяці кантынентах. У прыватнасці, эксперты ацанілі кошт жылля, транспарту, харчавання, а таксама адзення і забавы. Гэта самае падрабязнае ў свеце параўнальнае даследаванне кошту жыцця выкарыстоўваецца пры разліку кампенсацый для супрацоўнікаў шматнацыянальных кампаній ды ўрадавых устаноў, якія працуюць за мяжой.

Самым дарагім горадам трэці раз запар становіцца сталіца Анголы Луанда. Далей размясціліся Ганконг, Цюрых, Сінгапур і Жэнева. У дзясятку самых дарагіх гарадоў патрапілі таксама Шанхай, Пекін, Сеул, Берн і сталіца Чада Нджамена. Цікава, што ў выніку абсяцэнвання мясцовых валют да амерыканскай значна аселі ў рэйтынг дарагоўлі пражывання і некаторыя гарады Цэнтральнай Еўропы. Але так само “паніжэнню” людзі, натуральна, толькі радуецца.

ВІНШУЕМ!

Пакрыўджаных не будзе

Кацярына Мядзведская

Падведзены вынікі конкурсу “Культура” сярод суполак беларусаў замежжа на лепшыя культурныя праекты

Конкурс заснаваны Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур і Беларускай таварыствам па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма”. Два гады таму, калі падводзілі вынікі першага конкурсу, я даведзілі пра дзейнасць такіх суполак, як, напрыклад, асацыяцыя “Bellarus” у італьянскім Неапалі, расійская культурная аўтаномія “Беларусы

Мурмана”, асацыяцыя беларусаў у Швейцарыі (кіраўнік Аляксандр Сапега) ды іншых. Упершыню на сувязь з РЦНК выйшаў і Цэнтр беларускай мовы і культуры пры Бакінскім славянскім універсітэце, што ў Азербайджане.

Кіраўніца асацыяцыі “Bellarus” Таццяна Пумпулева, пра якую неаднойчы пісалі і ў “Голасе Радзімы”, гаварыла, што даслаць матэрыялы да конкурсу ёй падказалі ў Пасольстве Беларусі ў Рыме. І вельмі радавалася, стаўшы лаўрэатам. З Беларусі супляменнікі тады атрымалі падарункі: каштоўную метадычную літаратуру, дакументальныя фільмы пра краіну, сувеніры і самае галоўнае — беларускі

нацыянальны жаночы касцюм. Усё такоее неабходнае ў рабоце! З таго часу пачалося і актыўнае ўзаемадзеянне беларускай італьянкі з землякамі. У верасні хор, створаны пры асацыяцыі, удзельнічаў у Другім фестывалі мастацтваў беларусаў свету, Таццяна была ў Мінску і ў снежні — на вучобе-стажыроўцы для кіраўнікоў творчых калектываў беларусаў замежжа. Часта шле яна прывітанні па электроннай пошце, запрашае на старонкі асацыяцыі ў сацсетках, дзе шмат фота, тэкстаў пра жыццё супляменнікаў у Італіі. Удзельнічала асацыяцыя “Bellarus” і ў сёлетнім конкурсе — і таксама паспяхова. Сярод дасланных матэрыялаў

Дыплом — Аляксандру Сапегу

я пабачыла мноства фотаздымкаў са святаў Масленіцы, 8 Сакавіка, Калядаў, Купалля, прэзентацый кніг і аўтарскіх выстаў неапальскіх беларусаў. → **Стар. 2**

РАЗАМ

“Купалінка” і “Лицей”

Дзень Расіі святкавалі ў Тальяці з беларускімі песнямі ды рускімі танцамі

Мне падабаюцца вядомыя радкі паэта Самуіла Маршака: “Мы знаём: время растянимо./ Оно зависит от того,/ Какого рода содержанием/ Вы наполняете его...”. Для нас, беларусаў Тальяці, кожны новы месяц напоўнены цікавымі творчымі праектамі: выступленні, канцэрты, удзел у святочных імпрэзах... І, вядома ж, хто працуе — таму і ўзнагароды прыйдуць, і грамадскае прызнанне. Мне ж вельмі прыемна было атрымаць на пачатку месяца Ганаровы знак мэра “За заслугі перадагарадскай акругай Тальяці”. Чым “напоўнена” ўзнагарода? За ёй — 10 гадоў напружанай працы: мы зберагаем, пашыраем, перадаем маладым беларускія традыцыі, далаучаем тысячы людзей да гісторыі, культуры, абрадаў сваіх супляменнікаў. Суполка — у пастаянным развіцці, у многіх гарадскіх, абласных і міжнародных імпрэзах удзельнічаюць творчыя гурты “Купалінка” і “Зорачкі”. Восемі маім вынікі: пасянае дае добры ўраджай.

Цяпер у маладых удзельніц гурта беларускія песні “Купалінка” — пара экзаменаў у каледжах, іх паспяхова здаюць Аліна Паўлава і Вераніка Нікуліна. А самыя юныя удзельніцы гурта “Зорачкі” Марыя Шылкіна і Валерыя Пыціна адсылаюць свае першыя выпускі: у дзіцячым садзе. Марыя пойдзе далей у гімназію і музычную школу, і яе сяброўка рыхтуе школьныя ранецы. Пры ўсёй летняй настрасенці на адпачынак мы — у выдатнай творчай форме. І 12 чэрвеня, калі адзначаўся Дзень Расіі, удзельнічалі

І Дзень Расіі супляменнікі з Тальяці адзначаюць з беларускай сімвалікай

ў шматнацыянальнай канцэртнай праграме “Россия — родина моя”. На пляцоўку ў Аўтазаводскім раёне, дзе выступалі гурты нацыянальна-культурных цэнтраў, прыйшло шмат людзей. Гучалі вершы пра Расію, выступала наша “Купалінка”, як кажуць, у абноўленым фармаце. І песні ў нас новыя, салівралі ж са мною разам Аліна Паўлава і Вераніка Нікуліна. Для такога складу ансамбля гэта ўжо трэціе канцэртнае выступленне ў Парку Перамогі. Мы яшчэ выступалі на святочных канцэртах у Дзень абароны дзяцей і на Дні горада.

“Россия — родина моя”... Так могуць сказаць мільёны людзей розных нацыянальнасцей. Так гаворым і мы, беларусы Паволжа, бо нашы дзеці, унукі тут нарадзіліся. Увогуле ва ўсім свеце андзе, бадай, няма такога, каб у краіне жылі людзі адной нацыянальнасці. Значыць, усім трэба вучыцца жыць з любоўю да свайго ды з павагаю да чужога. Дарэчы, і вядомы рускі паэт, з радкоў якога я пачала допіс, з Украіны на нацыянальнасці. А ёсць у яго родавыя карані ў Беларусі — пра тое была публікацыя “Карані роду Самуіла

Маршака” ў газеце “Голас Радзімы” (9.08.2012). Маркую, яркім пацярджэннем таго, што менавіта беларусы ўмеюць гарманічна развівацца ў цяперашняй шматмоўнай культурнай плыні, можа быць нядаўні поспех беларускіх настаўнікаў рускай мовы на конкурсе ў Маскве. На Міжнародным Пушкінскім конкурсе настаўнікаў-русістаў, вынікі якога нядаўна падвілі, лаўрэатамі сталі ажно шэсць прадстаўнікоў Беларусі. Гэта, як пішуць журналісты, найлепшы вынік сярод удзельнікаў, бо напрыклад, з Казахстану ці Грузіі — па пяць пераможцаў, з Украіны — чатыры, з Узбекістана — тры. Гэта яскравы “меседж”, як цяпер кажуць, тым расійскім палітыкам, якія спрабуюць убіць клін паміж нашымі народамі: маўляў, Беларусь арыентавацца на Запад. Маркую, ён гаворым на адной мове — што можа лепш сімвалізаваць нашыя моцнае сяброўства! Пры тым, аднак, варта памятаць: і родную беларускую мову, культуру мы гатовы бараніць ад “разывання”, “вышканання” на задворкі жыцця з той жа рапучасцю, як і адстойваць незалежнасць Бацькаўшчыны. Бо, як вядома, гэта

рочы — узаемазвязаныя.

Вось таму, дарэчы, мы вельмі цэнім рознага роду кантакты з Беларусцю: яны заўсёды даюць новы зарад энергіі для дзейнасці. На бліжэйшы час у “Нёмана” шмат цікавых планаў. Сярод іх — рэпетыцыі па вакале, хараграфіі, сцэнічнай мове: імкнемся ўдасканалваць майстэрства. А ў партнёры з Ваўкавыска запрасілі на святкаванні 1010-годдзя горада. Прычым акрамя “Купалінкі” збіраюцца ў цікавую вандрожку удзельнікі гурта “Зорачкі”, упершыню едзе з намі і хараграфічны гурт “Лицей” з ліцэя мастацтваў. І гэта здорава, што даўняе сяброўства творчых беларускіх гуртоў суполкі не разрываецца! Пры тым, аднак, варта памятаць: і родную беларускую мову, культуру мы гатовы бараніць ад “разывання”, “вышканання” на задворкі жыцця з той жа рапучасцю, як і адстойваць незалежнасць Бацькаўшчыны. Бо, як вядома, гэта

Людміла Дзёміна, старшыня праўлення суполкі “Нёман”, г. Тальяці

Любоў Адашкевіч і Ніна Кабанавая з дыпламамі лаўрэатаў

супляменнікаў за маяжой на лепшыя дасягненні ў арганізацыі і рэалізацыі праектаў на папулярызаванні беларускай культуры ў краінах, дзе жывуць нашы супляменнікі, праводзіцца з 2012 года. Кожны з удзельнікаў мінулых этапаў конкурсу адзначае дыпламамі ці падзякавымі лістамі арганізатараў, прызамі. Дарэчы, летась узнагароды большасць удзельнікаў атрымалі пад час правядзення другога Фэсту мастацтваў беларусаў свету ў Мінску, што таксама падкрэслівае важнасць культурніцкай дзейнасці

нашых супляменнікаў за маяжой. А сёлетнія узнагароды некаторым лаўрэатам уручаліся і ў Маскве, на VI з’ездзе Фэдэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі”.

Праект выклікае вялікую цікавасць сярод беларусаў замежжя. Для лепшага ўзнаважання арганізатараў, прызамі, Дарэчы, летась інфармацыйным спонсарам конкурсу “Культура”. Мы будзем і надалей расказаць пра ўдзельнікаў, прадстаўляюць паводле дасягненняў матэрыялаў станоўчы досвед працы.

КНИЖНАЯ ПАЛІЦА

Летапіс пад вокладкай

У Даўгаўпілсе прэзентавалі кнігу “Уздым” на пачатку 21 стагоддзя

Газета паведаміла: падзея адбылася пад час Дзён беларускай культуры. Актывісты суполкі ды сябры, госці сабраліся ў Цэнтры беларускай культуры. Было што сказаць, успомніць, сівалі разам любімыя беларускія песні. У Даўгаўпілсе ўжо 22 гады дзейнічае беларускае таварыства, якое заснавалі энтузіясты, нераўнадушныя да роднай мовы, культуры. У гісторыі суполкі пакінулі свае старонкі дзясяткі супляменнікаў. Тое бачыш, гартаючы новае выданне. Першае, “Летапіс” Уздыму, выйшла да 10-годдзя, рэдактар — Тацына Бучэль.

Наша суполка багатая на добра, таленавітых людзей. У ёй ёсць педагогі, паэты, севякі, лекар, мастакі, работнікі сферы паслуг. Ёсць пенсіянеры і моладзь. Іх справам і прысвечана кніга, выйці якой дапамагла Даўгаўпілская краёвая дума. На выдзеленыя грошы створана і песня “Астравок Беларусі” (аўтары Станіслаў Валодзька і Тацына Піменава), прысвечаная... Генконсульству Беларусі ў Даўгаўпілсе.

Крэатыўна! Песня гучала ўпершыню ў выкананні трыа “Ластаўкі” (Тацына Піменава, Вера Талерка, Наталія Зубкова). Консул Юры Давыдоўскі, прымаючы дар, парадаваўся за супляменнікаў, казаў: “Уздыму” ёсць пра што весці летапіс, бо гэта самая актыўная суполка беларусаў Латвіі. Мы ж — пераёмнікі традыцый “Бацькаўшчыны”: такая суполка працавала ў Латгалі да вайны.

Стваральніца кнігі дзякавалі старшыню праўлення таварыства Валеры Амбросяў, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры Жанна Раманоўска. Апошняя адзначыла: ва “Уздыму” ёсць і сайт у інтэрнеце, і кніга, плануецца і выпуск газеты для беларусаў Латгалі. Знайда Сіліна згадвала пра першыя гады працы суполкі, спявала любімую песню “Там шэры конь бяжыць...”. Зацікавіла выданне доктара навук Таціяны Кузняцоваў з Даўгаўпілскага ўніверсітэта, літаратуразнаўцу і паэта Валянціна Лукашэвіча. Краянаўца Іварс Логінас павіншаваў нас з падзеяй, падараваў зборнік нарысаў па латгальскай гісторыі.

Аўтары новай кнігі — актывісты “Уздыму”. У ёй ёсць нарыс Мікалая Паўловіча пра беларускія мясціны Даўгаўпілска. Станіслаў Валодзька распавядае пра першыя крокі суполкі. Багата статыстыкі, можна прасачыць дынаміку росту суполкі, яе нацыянальны склад, узровень адукацыі членаў, іх узрост, вераванне — матэрыял Людмілы Сінякова. І кіраўнікі творчых гуртоў, іх удзельнікі распавядаюць пра сваю дзейнасць. Аўтары зборніка атрымалі ў падарунак кнігі, ручкі з лататыпам “Уздыму”.

Людміла Сінякова, г. Даўгаўпілс

СУПЛЯМЕННІКІ

Шляхам святла і прыгажосці

Мастачка з беларускім родавымі каранямі Любоў Тарлецкая, якая жыве ў Латвіі, прысвяціла сваю выставу святому Мікалаю Цудатворцу

Напрыканцы мінулага года ў латышскім горадзе Дагда, у памяшканні беларускага таварыства “Вербіца” ладзілася выстава карцін жыхаркі Краславы Любоў Тарлецкай. Прысвячана яна Мікалаю Цудатворцу. Такі незвычайны праект мы арганізавалі супольна са святаром Віктарам (Мялікам) ды актывісткай Нінай Таракі. На вернісажы айцец Віктар цікава расказваў пра свіданні Мікалая, яго цуды, разважаў аб прыгажосці прыроды і ўхваліў намаганні тых людзей, якія ўмеюць перадаць яе ў творчасці.

Любоў Тарлецкая — з іх ліку. Свет яна пабачыла далёка ад радзімы бацькі-беларуса ды маці-рускай: ва Уладзіўказкае. У дзяцінстве талентамі асаблівымі не вызначалася, аднак любіла спяваць, хадзіць з бацькамі ў музей, разглядаць там карціны ды пад іх уражаннем марыла і сама навучыцца маляваць. Але ёсць паўднёвае мора і паўночныя ляды, горныя вяршыні, ранішнія туманы, жывёлы і птушкі, гарадскія

прыхаджанкай у царкве, дзе служыць айцец Віктар, пачала спяваць на кірасе. Потым па волі Усявышняга, як сама лічыць, пазнаёмілася ў інтэрнеце з грэчаскім мастаком-іканапісцам Іракліем Пасхалідзі. Гэтэ чалавек і ўклаў у яе рукі пэндзаль, стаў спеаасоблівым куратарам на шляху творчасці. У жанчыны адкрыўся дар, на здзіўленне самой Любоў, яе сям’і ды знаёмых. За велізарную падтрымку яна ўдзячна мужу Барысу, які сам — фатограф.

За год Любоў Тарлецкая напісала 30 карцін, на іх у асноўным — прырода Латгальскага краю, але ёсць паўднёвае мора і паўночныя ляды, горныя вяршыні, ранішнія туманы, жывёлы і птушкі, гарадскія

краявіды і біблейскія сюжэты. Памяшканне, дзе працуе наша таварыства, невялікае, але светлае і ўтульнае. Людзі прыходзілі групамі. Цікавай для Любоў была сустрэча са старшакласнікамі. Яны задавалі розныя пытанні: як пішуцца туманы? Як напісаць, каб вада была празрыстая? Адкуль бяруча сюжэты? У адказ на апошняе пытанне мастачка прачытала верш Іосіфа Бродскага “Сретеніе” ды так, што стала зразумела: на хвалі высокіх, моцных паучуццяў многае магчыма.

Выставай засталіся задаволеныя ўсе. Нам жа, арганізатарам, было прыемна сустрэць на ёй і прадстаўнікоў гардумы Дагды. “Я вельмі ўдзячна ўсім, хто не застаўся абыякавым да маёй творчасці, — казала нам на развітанне Любоў Тарлецкая. — Я пішу так, як падказвае сэрца. Радуюся, калі бачу ў вачах гледчоў дабро і светлыя паучуці. Гэта так здрава!”

Тацына Гогалінская, старшыня суполкі “Вербіца”, г. Дагда

Дар мастачкі ў Любоў Тарлецкай адкрыўся ў сталыя гады

Ад рэдакцыі.

У допісе спадарыні Таціяны, падалося нам, не хапае важных дэталей. Скажам, як гэта мастачка-супляменніца раптам у тэкспе “пераскоквае” з уладзіўказкага дзяцінства ў дагдзінска-краслаўскае 65-годдзе? Хацелася даведацца пра яе жыццё, спецыяльнасці, і адкуль канкрэтыя родавыя карані. Па нашай просьбе Тацына адрававала пытанні самой Любоў, і потым і пераслала яе аповед пра сябе. Падаям яго са скарачэннямі асобным тэкстам пад назвай “Бабулін ручнік вышываны”.

Бабулін ручнік вышываны

Нарадзілася я ў 1947 годзе ў Паўночнай Асеціі. Мой тата, Іван Васільевіч Лапцікаў — беларус, родам з вёскі Бабры Парадоўскага раёна Віцебшчыны. Пад час вайны ў вёска тая была спалена, і сям’я хавалася ад ворагаў па суседніх, у сваякоў. На фронце ваявалі і мой тата, і старэйшы ягоны брат Іосіф. Тату прызвалі ў 1944-м, ён быў разведчыкам у артылерыйскіх і мінамётных частках. Канец вайны сустрэў у Кенігсбергу, а вайсковую службу сваю закончыў у Грузіі. Перад тым, як вярнуцца дадому, у Беларусь, вырашыў пагасціць у брата Іосіфа, які ўжо на той час ажаніўся з царскай казачкай і жыў у Асеціі. Доўга, расказваў мне, гутарылі браты. Іосіф разважаў прыкладна так: “Куды табе ехаць? Хаты ж няма. Брат малодшы, Канстанцін, толькі ажаніўся — і пайшоў жыць да жонкі разам з бацькамі. А сястра Тамара ў Латвіі жыве... Куды пойдзеш? Заставіся ў мяне: край багаты, землі ўрадлівыя, ажамі цібае тут...”

Карацей, тата мой да радзімы так і не дабраўся: асее на Каўказе. Бацькі яго жылі з малодшым сынам у вёсцы Біцэлева пад Віцебскам (яна часткова збералася, цяпер уключана ў гарадскую рысу і дала назву мікрараёну Біцэлева-1 ва ўсходняй частцы абласнога цэнтры. — Рэд.). А калі бабуля засталася адна, то вельмі затужыла па сынах на Каўказе. І яе, ужо слабяную, прывезлі да нас. Памятаю, было тады мне гадоў пяць. Сярод няхітрых бабуліных пажыткі аказалася адна рэч, якая прыводзіла мяне ў захапленне. Глядзела на яе — і здавалася, што

Мастачкавая выстава ў Дагдзе — радавая падзея ў жыцці былой настаўніцы музыкі

анічога прыгажэйшага няма на ўсім свеце. Гэта быў вышыты на саматканым палатне чырвона-чорнымі ніткамі ручнік.

І паэзій, ужо дарослай, я часткам даставала яго, любавалася і думала: як такую прыгажосць могуць стварыць чалавечыя рукі! Прэла душу і тое, што гэтэ цуд зрабілі рукі маёй роднай бабулі. Тата ж мой быў чалавекам вельмі кампанейскім: вакол яго збіралася заўжды шмат людзей. Ды асаблівай увагай надзіралі яго землякі-беларусы, якія часта збіраліся ў нас. Сілявалі свае песні, шмат распавядалі пра вайну, свае родныя

мясціны. Тая баседы ў памяці маёй — на ўсё жыццё...

У 1967-м я закончыла музычна-педагагічнае вучылішча, пачала працаваць настаўніцай музыкі ў агульнаадукацыйнай школе. Потым паступіла ў Паўночна-Асецінскі дзяржуніверсітэт імя К. Хетагурова: геаграфічны факультэт зажацоў, ужо дарослай, я часткам даставала яго, любавалася і думала: як такую прыгажосць могуць стварыць чалавечыя рукі! Прэла душу і тое, што гэтэ цуд зрабілі рукі маёй роднай бабулі. Тата ж мой быў чалавекам вельмі кампанейскім: вакол яго збіралася заўжды шмат людзей. Ды асаблівай увагай надзіралі яго землякі-беларусы, якія часта збіраліся ў нас. Сілявалі свае песні, шмат распавядалі пра вайну, свае родныя

Тарлецкага. У інтэрнеце ёсць відэа з выставы, хоць і знята амаатарскай камерай, ды глядзець — прыемна.

Цяпер пра тое, чаму выстава ў Дагдзе прысвечана сваяццю Мікалаю Цудатворцу. Бо храм у тым горадзе носіць яго імя. Храм пад час вайны, праўда, згарэў, і службы вядуцца ў ахвяраваным для гэтэй мэты жылым доме. Айцец Віктар Мялік, беларус па родных каранях, прыкладна шмат сіл, каб выбудваць новы храм, а прыхаджане ў ім — у асноўным беларусы вельмі дружныя і спагадныя людзі. Выстава ладзілася да жаночага свята 8 Сакавіка. Хачу дадаць, што айцец Віктар адзін з першых даведаўся пра маё захапленне маляваннем і даў мне сваё дабраславенне. Аднойчы ён папрасіў прывезці ўсе карціны ў храм. Я была вельмі здзіўленая, але просьбу выканалі. Пасля асноўнай службы ён выставіў мае карціны ў храме, адслужыў малебен і асвяціў іх. Потым карціны выставілі ў бібліятэцы, дзе праходзіла вечарына духоўнай музыкі. Я чытала вершы, а ўвесь наш клірас спяваў духоўныя хвалестевы. Таксама былі ў зале каталікі, лютэраны і стараверы.

Спяваю а ўсё жыццё, у кожным хоры, потым — у ансамблях на роднай песні. Спяваем мы рускія, беларускія песні. У інтэрнеце мяне можна знайсці ў “Адноklassніках” на старонцы “Любоў Тарлецкая (Лагін-пішу)”: там ёсць рапрадукцыі карцін, фотаальбомы — хто жадае, можа заглянуць туды.

Любоў Тарлецкая, г. Краслава

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

З першым годам!

(Заканчэнне. Пач. на стар. 1)
Святло ад
“Каляднага свята”

Мы правалі “Каляднага свята” ў Пасольстве Беларусі. Гэта новы, знакавы імпульс для пашырэння і развіцця беларускіх Калядных традыцый, беларускай мовы ў Малдове. І прыклад таго, як плённа можа ісці, ды і ўжо ідзе супраца Пасольства і актывістаў БКРМ, усёй дыяспары. Упершыню дзеці беларусаў Малдовы, а з імі і дарослыя былі на Навагодняй ёлцы ў Амбуладзе, атрымалі падарункі і масу ўражанняў, эмоцый. Супольна з Амбуладай мы пачалі рухацца плённым шляхам і далей: прадставілі “Беларускі павільён” на навагоднім дабрачынным кірмашы ў выставачным цэнтры “Moldexpo”, правалі майстар-клас “Туканне Вясны” для малых і дарослых беларусаў Малдовы. Ёсць і новыя сумесныя планы.

Цяпер БКРМ акрэдытаваны пры Бюро міжэтнічных адносін Малдовы, сябра Кардынацыйнага савета этнакультурных аб'яднанняў пры Бюро. Такое ўзаемадзеянне спрыяе ўдзелу суполкі ў значных мерапрыемствах: Дні славіянскага пісьменства і культуры, Фэстывалі этнасаў. І таму

беларускі народ, яго культура яшчэ шырэй прадстаўлены ў Малдове, больш упэўнена гучыць тут беларуская мова.

Старшыня праўлення БКРМ вітала ўдзельнікаў Першага форуму нацменшасцяў Малдовы. І афіцыйны візіт Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў Малдову стаў для беларусаў Малдовы ў поўным сэнсе гістарычным. Бо 25 верасня 2014 года ў нас была сустрэча з Прэзідэнтам.

Першы год жыцця БКРМ — гэта і ўдзел актывістаў у розных канферэнцыях,

За святочным сталом

семінарах. Мы наладзілі кантакты з шэрагам дзяржаўных і недзяржаўных СМІ ў Малдове і Беларусі. Актывісты паўдзельнічалі ў розных тэле- і радыёпраграмах, выходзілі сюжэты і рэпартажы пра дзейнасць БКРМ —

як у Малдове, так і ў Беларусі. Плённа развіваецца супраца з Генадзем Зяньковічам, які робіць унікальную (рэспубліканскую!) радыёпраграду “Беларуская Крыніца”: выходзіць штотыдзень на “Радыё Малдова”. У апошнім выпуску мы з ім былі сувядучымі. Дзякуем за інфармацыйную падтрымку нашых праектаў газеце “Голас Радзімы”, бюлетэню “Беларусы ў свеце”.

Год таму наш Рух распачаў цікавы праект “Дзверы да этнічных каранёў”: азнаямленне дзяцей і моладзі замежжа з беларускімі родавымі каранямі, з культурай іх гістарычнай радзімы — Беларусі. Спадзяемся, да такой важнай справы з часам падключыцца і грамадскія, а таксама дзяржаўныя арганізацыі Беларусі.

“Куфар”: сімвал багацця

Актывісты БКРМ маюць унікальны досвед правядзення этнічных спектакляў паводле старажытных абрадаў. Маём 4 пастановкі, цалкам на беларускай мове: “На Каляды”, “Туканне Вясны”, “Вясновы Кліч” і “Каляднае свята”. А ў якасці каштоўнага падарунка аб'яднанню (ну трэба ж

ВІТАЛІЙ МАЗУР

Юнае пакаленне беларусаў Малдовы — таксама ўдзельнікі свята

імянінкіку нешта дарыць!) праўленне БКРМ прыняло рашэнне: стварыць Народны беларуска-малдаўскі этнічны тэатр “Куфар”. Дарэчы, гэта вельмі сімвалічна: слова “Куфар” у беларускай і малдаўскай мовах гучыць аднолькава. Гэта такі “прадмет корпуснай мэблі” (раней казалі: скрыня) з адкідной ці здымнай верхняй крышкай-накрыўкай. Куфар — сімвал чагосьці каштоўнага, свяшчэннага. У ім звычайна зберагаюць скарбы і тое, што прызначана для захавання, перадачы ў спадчыну. Гэта і сімвал перамяшчэння. Для нас “Куфар” — сімвал велізарнага багацця беларускіх і малдаўскіх культурных традыцый, якія мы жадаем захоўваць і пашыраць, спрыяць іх збліжэнню, узаемадзеянню, узаемаўзбагачэнню.

Яшчэ сведчанне таго, што за год Беларускі культурны рух Малдовы цвёрда стаў на ногі. Сёлета ў сакавіку ў сувязі з прыняццем новага Закона Рэспублікі Беларусь №162-

З “Пра беларусаў замежжа” Міністрам замежных спраў Беларусі быў падпісаны загад аб зацвярджэнні складу Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа пры МЗС Беларусі. І старшыня праўлення БКРМ увайшла ў склад гэтага Савета. Цяпер наша суполка рыхтуе свае прапановы да першага пасаджэння Кансультацыйнага савета, якое прызначана на 1 ліпеня. Таксама ў сувязі з распрацоўкай Дзяржаўнай праграмы “Беларусы ў свеце на 2016-2020 гады” праўленне Руху накіравала шэраг прапаноў па магчымых значных мерапрыемствах для беларускай дыяспары ў Малдове.

Дзейнасць БКРМ у першую чаргу скіраваная на захаванне, вывучэнне, развіццё і пашырэнне беларускай культуры, нашай мовы, гісторыі, традыцый, звычайў, нацыянальнай і этнакультурнай самабытнасці, духоўных і маральных каштоўнасцяў бела-

рускага народа. Мы імкнёмся да сімбіёзу (гэта значыць: узаемакарэснага суіснавання) культур беларускага і малдаўскага народаў. Спрыяем умацаванню двухбаковых сяброўскіх стасункаў паміж Малдовай і Беларуссю. Мы — за развіццё міжкультурнага дыялогу, сяброўскіх стасункаў паміж беларускім народам і прадстаўнікамі іншых этнасаў і супольнасцяў, якія жывуць як на тэрыторыі Малдовы, так і за яе межамі. Як бачна, мэты Беларускага культурнага руху Малдовы цалкам сутучныя з ідэяй пра тое, што для стабільнасці і працівання ў шматнацыянальнай дзяржаве варта ў непарыўнай сувязі весці патрыятычнае выхаванне — і адначасова падвышаць культуру міжнацыянальных зносін, выхоўваць дзяцей і моладзь у духу братэрства, дружбы народаў.

Ганна Мазур,
старшыня праўлення
Беларускага культурнага
руху Малдовы

СУСЕДЗІ

Музычныя дыялогі з Кракавам

Рыгор Арэшка

Кампазітар Яўген Паплаўскі не толькі піша музыку, але і паглыбляе пры яе дапамозе беларуска-польскае культурнае супрацоўніцтва

Нашы супляменнікі з Польшчы паведамлілі ў рэдакцыю: гэтай вясною ў Кракаве прайшоў Аўтарскі канцэрт кампазітара Яўгена Паплаўскага. Дарэчы, пра канцэрт у Беларускай дзяржфілармоніі мы пісалі — а што было ў Польшчы? “Аўтарскі канцэрт прайшоў вельмі добра, знаходжуся пад моцным уражаннем, — ахвотна патлумачыў кампазітар. — Праграма была такая: Path in the Clouds III для фартэпіяна і струннага аркестра (2008), Missa brevis для жаночага хору без суправаджэння у 5 частках (2015) і “Лунаючы у прасторы для камп'ютара” (1999).

Па словах Яўгена, гэта быў другіягоны Аўтарскі кан-

цэрт у Польшчы. Ён, нагадаем, член саюзаў кампазітараў і Беларусі, і Польшчы, прычым адносіцца да Кракаўскага аддзялення. І менавіта адтуль у 2013-м атрымаў замову: напісаць цыкл “Пожні” для змешанага хору без суправаджэння на словы Уладзіміра Жылкі і Ларысы Геніюш у 5 частках. “Калі партытура была гатова, узнікла ідэя: паказаць твор, правесці першы Аўтарскі канцэрт у Кракаве, — удакладніў кампазітар. — Цыкл, дарэчы, выконваў вакальны ансамбль SINGET, дырыжор якога, Марыя Янушкевіч, паходзіць з Мінска, з вядомай мастацкатворчай сям'і Янушкевічаў. У праграме канцэрта, які прайшоў 15 снежня 2013 года, быў і цыкл “Ноч” на словы Алеся Гаруна для барытона і фартэпіяна. Як вядома, беларускі паэт памёр і пахаваны ў Кракаве, на Раціцкіх могілках. А сольную партыю ў “Ночы” спяваў ураджэнец Ваўкавыска Аляксандр Бардасяў”.

Яшчэ адзін цікавы “беларускі акцэнт” аказаўся ў першым канцэрце: гучала “Музыка памяці ксяндза, доктара тэалогі Станіслава Глякоўскага” для альта, фартэпіяна і струннага аркестра. Выконваў яе аркестр KN, дырыжор Станіслаў Краўчыньскі. Дарэчы, удакладняе Яўген Паплаўскі, “ксендз Глякоўскі — гэта родны брат маёй бабулі. Вельмі цікавая асоба, пра яго ёсць тэксты ў інтэрнэце”. А знакама павагі да слухачоў, якія любяць эксперыменты, у канцэрце была... электронная сімфонія “Карозія часу”: Яўген напісаў твор у 1999-м у Студыі электраакустычнай музыкі Акадэміі музыкі ў Кракаве.

“Імпульсам, каб правесці другі Аўтарскі канцэрт у Кракаве, паслужыла просьба знакамітага дырыжора, шматгадовага рэктара Акадэміі музыкі ў Кракаве (2004-2012) Станіслава Краўчыньскага пранапісанне Імшы для жаночага хору

Фрагмент канцэртнай афішы

без суправаджэння, — пры адкрывае падрабязнасці сёлета праекта Яўген Паплаўскі. — Мною былі выбраны 5 кананічных тэкстаў на лацінскай мове Каталіцкай імшы: Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus і Agnus Dei. І паколькі апушчана частка Credo, то Імша няпоўная — вось і называецца Missa brevis. Маэстра Краўчыньскі прапанаваў яшчэ ўключыць у праграму канцэрта твор

Path in the Clouds III (Шлях у Аблокі) для фартэпіяна і струннага аркестра (2008, прывесчаны Фрыдэрыку Шапэну).

Кантрастам да акустычных партытур у канцэрце, дадае Яўген Паплаўскі, паслужыла выкананне электроннага твора “Лунаючы ў прасторы для камп'ютара” (1999) — ён рэалізаваны ў Студыі электроннай музыкі Акадэміі музыкі ў Кракаве.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Пра што гаворыць “говор”

Іван Іванаў

Беларускія настаўнікі рускай мовы сталі лепшымі на конкурсе ў Маскве

Прыемная вестка: у Міжнародным Пушкінскім конкурсе настаўнікаў-русістаў лаўрэатамі сталі 6 прадстаўнікоў Беларусі. Сярод пераможцаў — Наталля Папкова з Ліды, вызначыліся таксама педагогі Маргарыта Багдановіч, Васіль Маліноўскі, Святлана Назарава, Святлана Сіяновіч і Ларыса Таркіна.

Для такіх поспехаў у Беларусі ёсць моцная гістарычная аснова. У артыкуле “Великий белорусский язык”, які лёгка знайсці ў інтэрнэце, ёсць спасылкі на Уладзіміра Даля. Аўтар папулярнай і цяпер кнігі “Великорусское наречие русского языка” — назва першага выдання — пісаў: прыкметы беларускай мовы пачынаюцца адразу пры выезде з Масквы. Гэтае маўленне “ідет от Москвы на запад и незаметно переходит в чистое белорусское, на которое уже значительно намекает даже говор в Волоколамске, Рузе, Можайске”. Як бачым, уплыў нашай мовы на фармаванне рускай і раней быў моцным і відавочным.